

Холод Ганна Ярославівна,
кандидат філологічних наук

МЕДІАДИСКУРС ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ КУЛЬТУРФІЛЬМІВ У “КІНО-ГАЗЕТИ” (1928–1932 рр.)

Анотація

Мета статті – з’ясувати специфіку медіадискурсу висвітлення теми культурфільмів у “Кіно-газеті” (1928 – 1932 рр.). Для її досягнення використано описовий, порівняльний методи, аналіз журналістського тексту.

У *результаті дослідження* було зроблено висновок про те, що в “Кіно-газеті” за 1928 рік тема культурфільмів була репрезентована невеликими за обсягом інформаційними матеріалами, які переважно оформлені в рубрики й виконують функцію фіксації результатів кіновиробничого процесу щодо вищезазначеної медіапродукції. В інформаційних матеріалах за 1929 рік, жанровий діапазон яких розширився, уперше порушено проблему теоретичних аспектів такого кінематографічного явища, як культурфільм, а також окреслено проблеми, пов’язані зі створенням та просуванням культурфільмів, і запропоновано варіанти їх розв’язання. Інформаційним матеріалам, присвяченим культурфільмам (“Кіно-газета” за 1930 рік), притаманна поява тенденції негативного критичного висвітлення проблеми промоції вищезгаданого медіапродукції. У “Кіно-газеті” за 1931 рік доміантною стає тема навчально-інструктивних фільмів. В інформаційному матеріалі, присвяченому культурфільму (“Кіно-газета” за 1932 рік), увагу приділено специфіці методичного розроблення демонстрації культурфільмів.

Ключові слова: культурфільм, “Кіно-газета”, фрази-орієнтири.

1. Вступ

Актуальність теми зумовлена відсутністю спеціального дослідження, присвяченого специфіці медіадискурсу висвітлення теми культурфільмів у “Кіно-газеті” (1928–1932 рр.), і необхідністю заповнення цієї прогалини для повноцінного відтворення процесу розвитку вищезгаданого кінематографічного жанру в зазначений період. Відзначимо, що дотичними до заявленої нами теми є дослідження таких науковців: О. Венгринович ““Наукове кіно” як особлива галузь екранного мистецтва”, К. Шершньової “Жанрова специфіка українського документального кіно”, Т. Самойленко “Особливості становлення та розвитку українського радянського кінематографу (1920–1930-ті рр.)” тощо.

Мета статті – з'ясувати специфіку медіадискурсу висвітлення теми культурфільмів у “Кіно-газеті” (1928–1932 рр.).

Для досягнення поставленої мети треба виконати такі завдання:

1. Ознайомитися з інформацією, надрукованою на сторінках “Кіно-газети” (1928–1932 рр.).

2. Проаналізувати журналістські тексти, у яких висвітлюється тема культурфільмів.

3. З'ясувати специфіку медіадискурсу висвітлення теми культурфільмів у “Кіно-газеті” (1928–1932 рр.)

2. Методи дослідження – описовий, порівняльний методи, аналіз журналістського тексту.

Завдяки описовому методу створено загальну картину висвітлення теми культурфільмів. Порівняльний метод дозволив виявити специфіку висвітлення теми культурфільмів у інформаційних матеріалах за 1928, 1929, 1930, 1931, 1932 роки. Аналіз журналістських текстів дав можливість репрезентувати змістово-формальні особливості інформаційних матеріалів.

3. Результати й обговорення

Необхідно зазначити, що в “Кіно-газеті” тема культурфільмів висвітлювалася впродовж усього існування видання й для випусків 1928, 1929, 1930, 1931, 1932 років притаманні особливості подання вищезазначеної інформації.

У “Кіно-газеті” за 1928 рік у рубриках “Хроніка” [1], “Наші культурфільми” [2] переважно розміщено невеликі за обсягом інформаційні матеріали, у яких є відомості про культурфільми “Дніпро”, “Механізм нормальних пологів”, “Культура цукрового буряка”, “Конча-Заспа”, “Кам'яниччина”, “У.Ч.Х.” (про Український Червоний Хрест). Зокрема, ідеться про прізвища наукових консультантів, операторів, режисерів, специфіку зйомок, глядацьку аудиторію, на яку розраховано медіапродукт.

У рубриці “По той бік кордону” [3] зібрано інформаційні матеріали “Культур-фільм в Америці” [4], “Балкани на екрані” [5], “359 культурфільмів за

півроку” [6] про зйомки культурфільмів за кордоном і зростання ступеня їх популярності. У “Культур-фільмі в Америці” [4], особливістю якого є виділення всього тексту жирним накресленням, автор наголошує на необхідності запозичити позитивну закордонну практику, специфіка якої полягає у створенні для кожного міністерства культурфільму (“фільми військового та морського міністерств показують маневри, вправи війська та флоти, подорожі, то-що” [4, с. 1], “міністерство сільського господарства теж має велике число фільмів, що показують вигоди індустріалізованого сільського господарства” [4, с. 1]), що репрезентував би вищезгадану установу. Необхідно відзначити, що, висвітлюючи розвиток кіногалузі за кордоном, автори не використовують ідеологічно заангажовану лексику (наприклад, буржуазія, капіталізм) і намагаються висвітлювати інформацію об’єктивно.

Увагу приділено розвитку культурфільмів у Німеччині (“Успіхи культурфільмів в Німеччині” [7]), зокрема їх популяризації завдяки експорту та проведенню тижня культурфільму. За твердженням автора інформаційного матеріалу “Успіхи культурфільмів в Німеччині” [7], вищезгаданий промоційний захід, організований у Мюнхені за інформаційної підтримки кінопреси та “загальної преси” [7, с. 1], забезпечив регулярну демонстрацію культурфільмів на договірній основі.

У “Кіно-газеті” за 1928 рік надруковано орієнтовний тематичний план культурфільмів ВУФКУ, де вказано види й підвиди фільмів (виробничо-промислові, сільсько-господарські, загально-господарчі; краєзнавчі; соціально-культурні; агітаційно-освітні; навчальні – для профшкіл, технікумів, ВИШ’ів; для трудшкіл) і теми до них. Під планом розташовано примітку “Від редакції” зі зверненням до читачів, сількорів, дописувачів, політосвітників узяти участь в його обговоренні на сторінках газети.

Автор Нон в інформаційному матеріалі “Наукове кіно в Києві” констатує популярність наукового кіно (“Це кіно притягло до себе чимало глядачів. Досить сказати, що іноді на сеансах бувало коло 700 глядачів, тоді як художні

фільми, такі як “Поет і цар” збирали 300 глядачів, а деякі навіть менше” [9, с. 2]) і важливість його подальшого розвитку, створення наукових фільмів для ліквідації їх дефіциту.

У “Кіно-газеті” за 1929 рік особливу увагу приділено ознайомленню читачів зі специфікою тематичного плану культурфільму і його обговоренню.

У першому номері 1929 року в інформаційному матеріалі “До нової роботи” [10] автор констатував реальність виконання тематичного плану культурфільму й організації підготовки до його реалізації. Зокрема, ідеться про складання знімальних планів, залучення наукових консультантів, формування кадрів кіноробітників, створення культурфільмів, зазначених у переліку.

У другому номері “Кіно-газети” за 1929 рік в інформаційному матеріалі “Виробничий план культур фільмів ВУФКУ” автор наголосив на активізації діяльності ВУФКУ щодо виконання замовлення державних і громадських установ України на культурфільми, повідомивши про стан його виконання, а також залучення експертів для виготовлення якісних культурфільмів.

У чотирнадцятому й п’ятнадцятому випусках “Кіно-газети” надруковано проект тематичного плану культурфільмів, у якому до кожної теми (індустріальні, сільсько-господарські, загально-господарчі, краєзнавчі, санітарно-освітні, політосвітні, наукові та науково-популярні, теми шкільних фільмів, експедиції) зазначено примітки.

Прикметним є те, що в “Кіно-газеті” за 1929 рік уперше порушується проблема дефініції поняття “культурфільм” і жанрової класифікації вищезгаданого медіапродукту. Гліб Затворницький у статті “Факт-фільм”, зазначаючи етимологію назви “культурфільм” (“цей термін запозичено нами із німецького кіно – технічного словника” [13, с. 3]), на підставі аналізу їх змістового наповнення констатує антитетичні підходи радянських і буржуазних кінематографістів до тлумачення цього терміна. Вважаючи дидактизм основною ознакою культурфільму, Гліб Затворницький стверджує те, що фільм “Чанг” є бойовиком, який “фальшиво, перекручено розкриває тему: “Боротьба людини з природою”...”. Особливу увагу автор приділив

класифікації культурфільмів (“наукові, шкільні, науково-популярні” [13, с. 3]), аргументуючи недоречність виокремлення наукових фільмів відсутністю розв’язання в них наукової проблеми й демонстрацією теорії. Автор пропонує розв’язати цю проблему, класифікувавши робочі жанри, узявши за основу документальну тематику, а також створити прості схеми кінематографічної обробки фактичного матеріалу. Під статтею розташовано примітку від редакції: “Даючи місце для статті т. Затворницького, просимо кіновиробників, що мають досвід у галузі культурфільмів, висловитися на сторінках “Кіно-газети” з приводу питань, що їх висуває стаття: “Факт-фільм”” [13, с. 3].

С. Драгоманов (“Поширити культур-фільмову роботу” [14, с. 1]) наголосив на важливості розрізняти такі види культурфільмів, як науково- популярний і шкільний навчальний фільм.

У виділеній жирним накресленням статті “Реабілітуймо культур фільм” автор також констатує неузгодженість щодо використання термінів “культурфільм, фактфільм, хроніка, науковий, неігровий, документальний, політосвітній фільм” [15, с. 1] і наголошує на неоднозначності в тлумаченні “природи та соціальної функції культурфільмів” [15, с. 1].

Крім наукового кіно, про яке йдеться лише в статті “Наукове кіно” [16], де міститься інформація про створення матеріально-технічної бази (експериментальний зал (музей) з експонатами, моделями, діаграмами) “Наукового Кіно Учкпрофспілки залізничників П. – З.” [16, с. 2], організацію лекційного супроводу й періодичність демонстрації наукових фільмів, у “Кіно-газеті” за 1929 рік приділено увагу кінохроніці. У статті “Про кіно – хроніку” [17] Nala зазначає хибі документальної хроніки, наголосивши на відсутності оригінального підходу, нових технічних прийомів зйомок, монтажу й рекомендує поліпшити ситуацію підвищенням кваліфікації, мистецької та політичної культури операторів, використанням мультиплікації, кінофейлетонів.

В інформаційних матеріалах, розміщених у “Кіно-газеті” за 1929 рік, особливу увагу приділено окресленню проблем, пов’язаних зі створенням і

просуванням культурфільмів. Зокрема, автори зазначають відсутність професіоналізму, потрібного для виготовлення якісного інформаційного продукту й підготовки молодих кадрів, необхідність підвищення культурного рівня режисерів і операторів [18], здобуття ними спеціалізованих знань [19], дефіцит консультантів-політосвітників, обізнаних із “методологією, з практикою робітничих клубів і селянських будинків” [15, с. 1], методіку лекційного забезпечення культурфільму [21], існування стереотипу про культурфільм як другосортний медіапродукт, “переходовий етап до вищого щабля, складнішої форми виробництва – ігрового художнього фільму” [22, с. 2], відсутність системного розсилання копій, організації громадської думки навколо справи “споживання культур-фільмів” [14, с.1], дефіцит культурфільмів на селі, ситуативність їх постачання [23, с. 4].

Окреслюючи проблеми, автори інформаційних матеріалів “Кіно-газети” за 1929 рік пропонують рекомендації щодо їх розв’язання:

1. Для покращення промоції культурфільмів активізувати роботу “керівників клубів, робітників культвідділів профспілок, поліосвітробітників, лекторів тощо” [14, с.1], провести їх належну професійну підготовку, організувати громадські перегляди культурфільмів.

2. Активно й раціонально використовувати фільмотеку культурфільмів, удосконаливши систему прокату, організувавши належним чином лекторську роботу під час сеансів, а також вивчення кіноглядача [15].

3. Для ефективного цілісного сприйняття інформації й уникнення розбалансування уваги глядачів проводити лекції перед демонстрацією фільму, акцентуючи увагу на важливих моментах культурфільму [21].

4. Знищити стереотип другосортності культурфільму, кінематографістам приділити належну увагу здобуттю спеціалізованих знань [22].

5. Для уникнення дефіциту культурфільмів на селі надсилати культурфільми в плановому порядку, забезпечити їх демонстрацію лекторським супроводом [23].

6. Демонструвати культурфільми разом з ігровими [24].

7. Підтримувати контакт із різними установами (НКЗС, НКОЗ, ВРНГ, Кооперація НК Праці), плідно співпрацювати з науковими консультантами [25].

8. “Налагодити лекторську роботу, музикальну ілюстрацію, рекламу” [26, с. 4], відповідним чином облаштувати фойє, відкрити читальню з бібліотекою, кіновиставкою, культурними іграми, проводити нову цінову політику (знизити ціни на квитки), організувати колективне відвідування театрів, популяризувати культурфільми завдяки диспутам, виступам перед робітничою глядацькою аудиторією [26].

Необхідно зазначити, що порівняно з минулорічними випусками в “Кіногазеті” за 1929 рік у висвітленні теми культурфільмів є деякі відмінності. Зокрема, ідеться про групування інформаційних матеріалів на вищезгадану тему в тематичний блок, обсяг якого становить одну сторінку, використання фраз-орієнтирів відповідного тематичного спрямування (“Культурфільм – активний чинник в епоху культурної революції” [27], “Навчимося демонструвати культурфільми!” [28], “Наука й техніка в маси через кіно!” [29], виділення жирним накресленням деяких статей [20], [23], розміщення поряд з інформаційними матеріалами вищезгаданого тематичного спрямування фотографій кадрів із культурфільмів (“Механізм нормальних пологів” (режисер – Волотов, оператор – Хімченко); “Сплав лісу” (режисер – Каплер, оператор – Голдобенко); “Глодівниця” (режисер – Вінницький, оператор – Ізерський); “Конча Заспа” (науковий редактор – професор Шарлеман, режисер – Заноза, оператор – Хімченко, макрозйомка – Макаров); “Двохтижневик фізкультури” тощо).

У чотирнадцятому та п’ятнадцятому номерах на четвертій сторінці розміщено колективне інтерв’ю, заголовок якого є, на нашу думку, трансформованим запитанням “Що нам сказали про культурфільм”. Під прізвищами інтерв’юйованих і зазначеними посадами (Радченко – директор Київської кіно – фабрики, Матвієвський – “голова ради роб. кіна ОРПС” [30], Розенталь – “зав. Експлуатаційного Відділу КОФКУ” [30], Тагер – “зав. 3 – го Держкіна” [30]) розташовано розгорнуті відповіді. У них окреслено

перспективи виготовлення культурфільмів, зокрема створення кінопідручників для шкіл, медіапродукції промислово-господарчої тематики (український експорт, сільськогосподарське машинобудівництво, вугільна промисловість Донбасу, підвищення кваліфікації), задекларовано необхідність проведення правильної кадрової політики (Радченко); констатовано важливість лекційного супроводу культурфільмів (Матвієвський), їх демонстрацію разом з ігровими фільмами (Розенталь); зазначено необхідність підвищення конкурентоспроможності культурфільмів завдяки вдосконаленню їх змісту: “треба зробити культур-фільм цікавим і захоплюючим для того, щоб він нарівні з художніми картинами міг користуватися широким успіхом у глядача” [30, с. 4] (Тагер).

У “Кіно-газеті” за 1929 рік є рубрика “На виробництві культурфільмів” [31], що містить підрубрики “Україна”, “С.Р.С.Р.”, “Закордоном”. Перша підрубрика об’єднує лаконічні інформаційні матеріали, у яких зазначено етап зйомки, анонси культурфільмів, тему, прізвища режисерів й операторів, назви фільмів. Завдяки виділенню жирним накресленням двох останніх вищезгаданих позицій і рубрикації тексту інформація сприймається легко. Подібне оформлення притаманне й підрубриці “С.Р.С.Р.”, в інформаційних матеріалах якої жирним накресленням виділено назви фільмів і виробників (“Міжробдоп-фільм”, “Кіно-Сибір”) і зазначено тему й етап зйомки. Більші за обсягом тексти розміщено в рубриці “Закордоном”. У першому тексті С.М., насиченому статистичними даними, ідеться про організоване “Центральним Інститутом Виховання та Навчання, що об’єднує роботу Міністерств Народньої освіти всіх країн та держав Німецької республіки” спеціальне Бюро, завданням якого є контроль та оцінка культурфільмів, дозвіл на їх демонстрацію. У другому лаконічному тексті йдеться про організований у Римі Міжнародний Інститут Виховної кінематографії, що мав свій місячник “Міжнародний огляд виховного кіна”. У третьому – ідеться про професора Моголі-Нагі, який збирається знімати перший експериментальний фільм, а також про створення “Студію 1929”, що зніматиме акторів – аматорів, а не професіоналів.

Рубрика “Культурфільм на екрані” об’єднує чотири інформаційні матеріали: “Не забувають і нас” (Тимофій Тращенко), “Рік праці з культурфільмом” (Подольський), “Культурфільм у клубі” (Я. Кобилянський), “Селяни про “Басарабську комуну””. У них ідеться про реакцію селян на фільм “Басарабська комунa” та особливості його демонстрації (Тимофій Тращенко “Не забувають і нас”), зміну кінорепертуару, зокрема активізацію промоції культурфільмів, організацію їх колективних відвідувань (Подольський “Рік праці”), рекомендації щодо вдосконалення демонстрації культурфільмів (Я. Кобилянський “Культурфільм у клубі”), загальне позитивне враження про культурфільм “Басарабська комунa” та його недоліки (“Селяни про “Басарабську комуну”” [36, с. 4]).

У рубриці “У ВУФКУ” [40] є інформаційний матеріал “Постава нових культур фільмів ВУФКУ” [41], у якому йдеться про планування й специфіку зйомок фільмів “Надморські заповідники”, “Спадковість, її закони та значення в господарському житті людини”, їхні композиційні особливості, змістове наповнення.

У “Кіно-газеті” за 1930 рік з огляду на активізацію боротьби з ідеологічно шкідливими фільмами дещо змінено ракурс висвітлення теми культурфільмів і розширено її жанровий діапазон (ідеться про карикатуру, сатиричний вірш) із метою привернення уваги читача. Необхідно зазначити, що інформаційним матеріалам про культурфільми, розміщеним у “Кіно-газеті” за 1930 рік, притаманний більш високий рівень негативної критичної тональності, що спричинено появою тенденції гальмування промоції вищезазначеного медіапродукту, а також викристалізуванню в медіадискурсі 1930 року антонімічних пар “радянський культурфільм – неякісний ігровий фільм вітчизняного виробництва”, “радянський культурфільм – ігровий фільм закордонного виробництва”. Свідченням цього є заголовки статей (“Про “пасербів” кінематографії” [43], “Гальмують просування культурфільмів” [44]), фраза-орієнтир “Доцільніше використовуйте неігрові фільми в системі засобів культурної революції!” [45], оформлене у фігурній рамці висловлювання

“Кіновиробничники, прокатники, клубні й сільські політосвітробітники, використовуючи кіноекрани як засіб культроботи, ще й досі захоплюються ігровими фільмами, недооцінюючи такий важливий чинник, як культурфільм” [46], візуальним утіленням якого є карикатура. На ній завдяки іконічній частині, зокрема персоніфікованим образам (комерційний відділ – жінка, яка везе в колясці усміхнену дитину (художній фільм) і не зупиняється, щоб заспокоїти заплакану дитину (культурфільм) у латаних штанцях, яка хоче привернути до себе увагу), а також вербальному супроводу (“Хто візочком, а хто пішечки” [47, с. 3]) продемонстровано антитетичне ставлення до ігрового та культурного фільму.

Проблему популяризації культурфільмів увиразнено й у сатиричному вірші Уласа Урсула “Чуже смачніше...” [48] й епіграфі (“Екрани робселькіно знов породжують закордонний кіномотлох (Із нарікань культурробітників)” [48, с. 4]) до нього. Супроводжуючи перелік закордонних фільмів негативними коментарями, що корелюють із вищезгаданою в епіграфі оцінкою “закордонний кіномотлох” [48, с. 4], автор у кінці твору завдяки антитезі (демонстрація неякісного іноземного медіапродукту – непопулярність якісних культурфільмів) підкреслив кризу промоції культурфільмів. Для розв’язання цієї проблеми під час кінонаради було визначено чітку періодичність показу культурфільмів і введено підконтрольну Культвідділу Окрпрофради дозвільну систему на позапланову демонстрацію фільмів, що унеможливить перетворення кіно на джерело прибутку для інших організацій (“Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ)” [42]).

Розенбаум, автор статті “Не забудьте” [49], проінформував громадськість про постанову РНК СРСР щодо поширення виробництва й демонстрації політико-освітніх кінофільмів, закликав ВУФКУ, кінотеатри, клубні та сільські установи, ТДРФК різноманітними засобами популяризувати цю постанову.

Крім вищезазначеної проблеми популяризації культурфільмів, у “Кіногазеті” за 1930 рік у статтях О.М. “Про “пасербів” кінематографії” [43], “Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ)” [42], С. “Гальмують

просування культурфільмів” [44], “Лібрета до культурфільмів” [50] окреслено проблему методичного (брак лекторів, які б могли забезпечити якісний вербальний супровід зорового ряду кінокартини, відсутність спеціальних виставок) забезпечення демонстрації культурфільмів (О.М. “Про “пасербів” кінематографії” [43] С. “Гальмують просування культурфільмів” [44]), наявності невеликого відсотка (на відміну від закордонних) їх перегляду (“Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ)” [42]).

За твердженням автора статті “Лібрета до культурфільмів” [50], компенсація (“Особливо ж значіння ці лібрета мають під час демонстрування їх на периферії, по клубах і сельбудинках, де лекторів-фахівців майже немає й де іноді, після демонстрування культурфільмів відчувається деяка неясність, неповне засвоєння теми, нові запитання тощо” [50, с. 5]) дефіциту вищезгаданих організаційних форм політосвітньої роботи частково відбувається завдяки розповсюдженню лібрето до культурфільмів.

У статті “Організуйте виробництво неігрових фільмів” автор, наголошуючи на важливості виробництва неігрових фільмів, створення яких вимагає специфічного підходу, знайомить читачів із процесом виготовлення неігрових фільмів, зокрема детально розповідає про ідею створення “Екрвиду” [51] (екранне видавництво) – фабрики, або видавничої бази, неігрового фільму. Автор, продумавши всі деталі вищезгаданого видавничого механізму, його структуру, кадровий склад, запропонував громадськості проект, реалізація якого дозволила б розв’язати проблему якісного виготовлення культурфільмів.

Поява у двадцять третьому номері статті “Радянські культурфільми за кордоном” [52], де зазначено, що у французькому журналі “Ебдо фільм” було вміщено статтю Жака Фора, який високо оцінив етнографічні, наукові, соціально-економічні культурфільми радянського виробництва, що виконують навчально-виховну функцію, і закликав французьке керівництво розвивати кінематограф у такому ж напрямку, свідчить про позитивні зміни в розвитку кіноіндустрії культурфільмів.

У “Кіно-газеті” за 1931 рік особливу увагу приділено навчально-інструктивним фільмам, інформацію про які зосереджено на третій сторінці двадцять другого й двадцять третього номерів вищезгаданого видання під фразою-орієнтиром “Навчально-інструктивні фільми найважливіша ділянка пролетарського кіно фронту. Мобілізуймо громадську думку навколо утворення екранних провідників науки і техніки” (слова Матвієвського) [53, с. 3]. Прикметним є те, що її оформлено різним шрифтом і накресленням таким чином, що частини речення, виділені жирним накресленням, утворюють нове речення (“Навчально-інструктивні фільми...мобілізуймо громадську думку навколо утворення” [53, с. 3]). Необхідно зазначити, що, крім вищезгаданої фрази-орієнтира, увагу читача на третій сторінці привертає фраза-гасло (у робочому порядку) “Кіно на службі у техніці – велика річ” (Ленін) [54, с. 3] і розташовані по обидві боки від неї фотографії лабораторії й монтажного цеху Київської кінофабрики. Ще одним нюансом художнього оформлення, який привертає увагу читачів до інформаційних матеріалів, розташованих на третій сторінці, є виділення жирним накресленням першого або першого й третього рядків заголовків, фрази- гасла, фрази-орієнтиру.

На третій сторінці розміщено інформаційні матеріали “ Недооцінювання ролі Інструктивно-навчального фільму нема місця на радянському кіно-виробництві” [55], “На порядку денному – утворення методології побудови навчально-інструктивного фільму” [56], “Оточити виробництво науково-дослідницьких фільмів діловою допомогою науково-дослідницьких закладів” [57], “Тематичний плян Инструк.-навч. фільмів – плян розвитку народного господарства” [58], “Від нольової групи трудшколи до академії всі за опанування техніки” [59], “Перетворити кіно на більшовицького агітпропа” [60]. У них порушуються проблеми необхідності розробки методології створення навчально-інструктивного фільму [56], підготовки для його виготовлення спеціалістів із кінематографічною, педагогічною, фаховою кваліфікацією (“Недооцінювання ролі Інструктивно-навчального фільму нема місця на радянському кіно-виробництві” [55]), підвищення професійної

підготовки робітників-емігрантів, які приїжджають у СРСР, необхідності підвищення кваліфікації кадрів у зв'язку з активною технізацією процесу (“Від нольової групи трудшколи до академії всі за опанування техніки” [59]), популяризації вищезгаданого медіапродукту (“Недооцінювання ролі Інструктивно-навчального фільму нема місця на радянському кіно-виробництві” [55]). Крім окреслення вищезазначених проблем, в інформаційних матеріалах автори пропонують рекомендації щодо їх розв'язання. Зокрема, ідеться про необхідність активізації діяльності педагогічних організацій щодо методів роботи з дорослими глядачами, специфіки сприйняття ними навчально-інструктивних фільмів, розробки форм і методів роботи з ними в аудиторії [57], про створення “окремої фабрики” [60] виготовлення технічних підручників, культурфільмів, інструктивних фільмів [60], про важливість орієнтуватися на “п'ятилітній народно-господарчий плян у частині його, що стосується підготовки кадрів для промисловості та сільського господарства” [58, с. 3].

На сторінках “Кіно-газети” за 1931 рік було висвітлено тенденцію відмови від “культурфільму” [56] як від “безформеної щодо змісту і щодо методології безпринципної, в більшості аполітичної різновидної кіно-продукції” [56] і появи нової класифікації фільмів: агітпропфільм, наукові, навчально-інструктивні, дитячо-шкільні фільми.

У двадцять восьмому-двадцять дев'ятому випуску “Кіно-газети” за 1931 рік на першій сторінці розміщено декілька невеликих за обсягом інформаційних матеріалів “Утворено трест “Техфільм”” [62, с. 1], “Конференція з питань наукового та учбового фільму” [63, с. 1], у яких відповідно повідомляється про створення вищезгаданої організації, якій передаватимуться зі складу виробничого сектора Союзкіна навчальні й технічні фільми, і призначення директора (Лівшиць) і заступника (Вайнберг) й обговорюються питання методики побудови фільму.

Також приділено увагу в “Кіно-газеті” за 1931 рік і кінохроніці (“Кіно-хроніка веде перед” [64]) Відділ кіно-хроніки Українфільму випустив на екрани

два кіножурнали, “присвячені героїчній боротьбі щодо ліквідації прориву на вугільному фронті” [64, с. 1]. Виїзна редакція “Кіно-хроніки” “періодично випускає місцевий кіно хронікальний журнал” [64, с. 4], у якому розробляється тематика Донбасу.

Необхідно зазначити, що в статтях “За більшовицьку партійність в науковому та технічному фільмі” [65], “Л. Лі [...] “Роботу з політ-освітніми і науковими фільмами на вищій ступінь” [66] автори декларують необхідність виконання завдань, поставлених комсомолом. Зокрема, ідеться про створення й популяризацію фільмів, пов’язаних із реалізацією проекту загального технічного навчання. У статті “За більшовицьку партійність в науковому та технічному фільмі” [65] автор констатує необхідність забезпечення науковими фільмами технічних гуртків, курсів, політехнічної школи, вишів і технікумів і тематичний діапазон медіатекстів (... нам потрібні фільми по всіх виробничих процесах добування вугілля, металу, торфу, коксу, машино будівництва, транспорту, паравозобудівництва, комбайнобудівництва, кораблебудівництва, цукру, хліба, риби, тваринництва тощо” [65, с. 2]; “а зараз ми замовляємо кіну негайно дати фільм про багатомільйоновий комсомол та методику ліквідації неписьменности” [65, с. 2]).

У статті Л. Лі [...] “Роботу з політ-освітніми і науковими фільмами на вищій ступінь” [66] констатує першорядність політосвітнього, інструктивного й наукового фільмів у зв’язку з необхідністю виконання таких завдань: опанування техніки, політехнізація школи, повна ліквідація неписьменності, підвищення культурно-політичного рівня робітників. Автор відзначає збільшення кількості запланованих Союзкіно фільмів у 1932 році порівняно з попередніми роками й необхідність перетворення “так званих науково-культурних” [66, с. 2] кінотеатрів (Харків, Київ) на методичні центри й центри вивчення глядача з метою прищеплення йому... Із цією метою автор дає декілька рекомендацій щодо роботи вищезгаданих кінотеатрів: створення для них спеціальних положень, у яких було б зафіксовано критерії відбору фільмів для демонстрації; плановість у роботі; музичний супровід до медіапродукції

повинен бути узгоджений із фахівцями; ідеологічна фільтрація фільмів представниками наукової секції, забезпечити “політ-оточення” кожного фільму за допомогою активізації форм масової роботи. Зокрема, ідеться про “вступне слово перед сеансом, виставку, або куток у фойє з поясненнями лектора, спеціальні розмови у читальні, політльотереї і вікторини, художнє читання на тему фільма, гасла й плакати, обговорення фільма, список рекомендованої літератури і виконання оркестрою музичних речей, відповідна рекляма” [66, с. 2]. Наголошує на важливості колективного запланованого відвідування спеціалізованих кінотеатрів. Автор щодо вищезгаданих кінотеатрів вважає доцільним закріпити за Наркомос ідеологічне керівництво ними, а за Українфільмом – фінансово-господарське.

Зауважимо, що під статтею є примітка від редакції, у якій зазначено, що редакція не підтримує пропозицію автора статті щодо розподілу функцій, залишаючи за Українфільмом право на “ідейне, політичне керівництво науково-культурним кіно” [66, с. 2].

Для реалізації вищезгаданих завдань на нарадах було прийнято рішення щодо виготовлення 1932 року серії навчальних фільмів “Економічні райони України” (“Гірничо-металургійний район (Донбас та Криворіжжя)”; “Дніпрокомбінат” (з Дніпром); “Харківський Машино-будівельний район”; “Райони легкої промисловості та буряко-цукровий”; “Полісся”; “Зерново-степовий район”; “Чорноморськоазівське узбережжя”) і створення комітету в складі представників ВРНГ, Наркоматів, науково-дослідних інститутів, основною функцією яких є сприяння випуску цієї серії.

У “Кіно-газеті” за 1932 рік темі культурфільмів присвячено лише одну статтю “Методрозробленням – більшовицьку якість” [67, с. 2], автором якої є Юрій Кобелецький. У ній автор чітко формулює вимоги до методрозроблення. Зокрема, у ньому повинна бути чітка політична оцінка фільмові, дидактичний матеріал (“чи то географічну мапу, чи то схему машини й окремих деталей її, чи то діаграми, вказати як проробити той чи інший дослід” [67, с. 2]), рекомендації щодо оформлення фойє, зміст фільму, політичні запитання, список основної та

додаткової літератури з коментарями та вказівками щодо її використання. Серед вимог акцент зроблено на мовному оформленні, зокрема на зрозумілості й доступності викладу матеріалу, його політичної коректності. Аналізуючи методрозроблення, автор серед недоліків зазначає схематизм, узагальнення, відсутність методичних порад і політичних настанов щодо використання фільмів, а також “знеосібку”, тобто відсутність прізвища автора методрозроблення. Для підвищення якості методрозроблень рекомендовано доручати підготовку методрозробку фахівцям, зазначати їх прізвища на виготовленому ними інформаційному продукті, удосконалити технічне й художнє оформлення. Автор інформує про підготовку Українфільмом фільмотеки технічних культурних фільмів, де буде зазначено зміст фільмів і аудиторію, якій його можна демонструвати, і зазначає випадки ігнорування методрозроблень, що, на його думку, є неприпустимим опортуністичним явищем, із яким треба боротися.

4. Висновки

Під час дослідження журналістських матеріалів було зроблено висновки:

1. У “Кіно-газеті” за 1928 рік тема культурфільмів була репрезентована невеликими за обсягом інформаційними матеріалами, які переважно оформлені в рубрики й виконують функцію фіксації результатів кіновиробничого процесу щодо вищезазначеної медіапродукції.

2. В інформаційних матеріалах за 1929 рік, жанровий діапазон яких розширився, уперше порушено проблему теоретичних аспектів такого кінематографічного явища, як культурфільм, а також окреслено проблеми, пов’язані зі створенням та просуванням культурфільмів, і запропоновано варіанти їх розв’язання.

3. Композиційному та художньому оформленню вищезгаданих інформаційних матеріалів притаманні такі особливості: наявність тематичних сторінок, фраз-орієнтирів відповідного спрямування, фотосупровід, акцентуація деяких статей жирним накресленням.

4. Інформаційним матеріалам, присвяченим культурфільмам (“Кіно-газета” 1930 рік), притаманна поява тенденції негативного критичного висвітлення проблеми промоції вищезгаданого медіапродукції, що й зумовило розширення жанрового діапазону карикатурою й сатиричним віршем, а також появу антонімічних пар “радянський культурфільм – неякісний ігровий фільм вітчизняного виробництва”, “радянський культурфільм – ігровий фільм закордонного виробництва”.

5. У “Кіно-газеті” за 1931 рік домінантною стає тема навчально-інструктивних фільмів, якій присвячено тематичну сторінку й увага до якої привертається специфічним художнім оформленням: зокрема, ідеться про виділення жирним накресленням у фразі-гаслі, фразі-орієнтирі, заголовках першого або першого й третього рядків.

6. В інформаційному матеріалі, присвяченому культурфільму (“Кіно-газета” 1932 рік), увагу приділено специфіці методичного розроблення демонстрації культурфільмів.

Список літератури

- 1.Хроніка (рубрика) // Кіно-газета. – 1928. – №1. – С. 4.
- 2.Наші культурфільми (рубрика) // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 1.
- 3.По той бік кордону (рубрика) // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 1.
- 4.С. Др. Культур-фільм в Америці / С. Др. // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 1.
- 5.Балкани на екрані // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 1.
- 6.359 культурфільмів за півроку // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 1.
- 7.Успіхи культурфільму в Німеччині // Кіно-газета. – 1928. – №3. – С. 1.
- 8.Орієнтований тематичний план культурфільмів ВУФКУ // Кіно-газета. – 1928. – №3. – С. 4.
- 9.Нон Наукове кіно в Києві // Кіно-газета. – 1928. – №2. – С. 2.
- 10.До нової роботи // Кіно-газета. – 1929. – №1 (7). – С. 2.

11. Виробничий план культур фільмів ВУФКУ” // Кіно-газета. – 1929. – №2 (8). – С. 1.
12. Проект тематичного пляну культурфільмів // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 2.
13. Затворницький Гліб Факт-фільм / Гліб Затворницький // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 3.
14. Драгоманів С. Поширити культур-фільмову роботу / С. Драгоманів // Кіно-газета. – 1929. – С. 1.
15. Реабілітуймо культур фільм // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21) С. 1.
16. Наукове кіно // Кіно-газета. – 1929. – №2 (8). – С. 2.
17. Nala Про кіно-хроніку / Nala // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 5.
18. Френкель Л. За культуру культур-фільм /Л. Френкель // Кіно-газета. – 1929. – №3 (9). – С. 3.
19. Основні засади пляну культур фільмів на 1929 – 30р. // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 2.
20. Реабілітуймо культур фільм // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 5.
21. Коре...М.М. За здорову кіно лекцію / М.М. Коре... // Кіно-газета. – 1929. – №3 (9). – С. 2.
22. Бор –ський Ол. Українські культурфільми / Ол. Бор–ський// Кіно-газета. – 1929. – №5 (11). – С. 2.
23. Сол–р Ц. Дамо селові культур фільм / Ц. Сол. – р //Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 4.
24. Що нам сказали про культур фільм // Кіно-газета. – 1929. №14 (20) – 15 (21). – С. 4.
25. Основні засади пляну культур фільмів на 1929 – 30р. // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 2.
26. Новий театр культур фільмів // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 4.

27. “Культурфільм – активний чинник в епоху культурної революції” (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 3.
28. “Навчимося демонструвати культурфільми!” (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 4.
29. “Наука й техніка в маси через кіно!” (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 5.
30. Що нам сказали про культурфільм // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). С. 4.
31. На виробництві культур-фільмів (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – №14 (20) – 15 (21). – С. 5.
32. Культурфільм на екрані // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
33. Тращенко Тимофій Не забувають і нас / Тимофій Тращенко // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
34. Подольський Рік праці з культур фільмом / Подольський // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
35. Кобилянський Я. Культурфільм у клубі / Я. Кобилянський // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
36. “Селяни про “Басарабську комуну”” // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
37. Подольський Рік праці з культур фільмом / Подольський // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
38. Кобилянський Я. Культурфільм у клубі / Я. Кобилянський // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
39. “Селяни про “Басарабську комуну”” // Кіно-газета. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – С. 4.
40. У ВУФКУ (рубрика) // Кіно-газета. – 1929. – №6 (12). – С. 1.
41. Постава нових культур фільмів ВУФКУ // Кіно-газета. – 1929. – №6 (12). – С. 1.
42. Звернули увагу (На засіданні кіно-ради ОРПС) (Київ) // Кіно-газета. – 1930. – №7 (37). – С. 3.

43. О.М. Про “пасербів” кінематографії / О.М. // Кіно-газета. – 1930. – № 5 (35). – С. 2.
44. С. Гальмують просування культурфільмів / С. // Кіно-газета. – 1930. – №16 (46). – С. 5.
45. Доцільніше використовуйте неігрові фільми в системі засобів культурної революції! (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 3.
46. Кіновиробничники, прокатники, клубні й сільські політосвіт робітники, використовуючи кіноекрани як засіб культурної роботи, ще й досі захоплюються ігровими фільмами, недооцінюючи такий важливий чинник, як культурфільм (висловлювання) // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 3.
47. Карикатура // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 3.
48. Улас Урсула Чуже смачніше... / Улас Урсула // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 4.
49. Розенбаум Не забудьте / Розенбаум // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 4.
50. Лібрета до культурфільмів // Кіно-газета. – 1930. – №16 (46). – С. 5.
51. Організуйте виробництво неігрових фільмів (На обговорення) // Кіно-газета. – 1930. – №12 (42). – С. 3.
52. Радянські культурфільми за кордоном // Кіно-газета. – 1930. – №23 (53). – С. 4.
53. Навчально-інструктивні фільми найважливіша ділянка пролетарського кіно фронту. Мобілізуймо громадську думку навколо утворення екранних провідників науки і техніки” (слова Матвієвського) (фраза-орієнтир) // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
54. Кіно на службі у техніці – велика річ (фраза-гасло) // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
55. Недооцінювання ролі Інструктивно-навчального фільму нема місця на радянському кіно-виробництві (фраза-гасло) // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.

56. На порядку денному – утворення методології побудови навчально-інструктивного фільму(фраза-гасло) // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
57. Оточити виробництво науково-дослідницьких фільмів діловою допомогою науково-дослідницьких закладів // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
58. Тематичний плян Інструк.-навч. фільмів – плян розвитку народного господарства // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
59. Від нольової групи трудшколи до академії всі за опанування техніки // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
60. Перетворити кіно на більшовицького агітпропа // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
61. На порядку денному – утворення методології побудови навчально-інструктивного фільму // Кіно-газета. – 1931. – № 22 – 23. – С. 3.
62. Утворено трест “Техфільм” // Кіно-газета. – 1931. – №28 – 29. – С. 1.
63. Конференція з питань наукового та учбового фільму // Кіно-газета. – 1931. – №28 – 29. – С. 1.
64. Кіно-хроніка веде перед // Кіно-газета. – 1931. – №9. – Перша декада квітня. – С. 1.
65. За більшовицьку партійність в науковому та технічному фільмі // Кіно-газета. – 1931. – №26 – 27. – С. 2.
66. Лі [...] Л. Роботу з політ-освітніми і науковими фільмами на вищий ступінь / Л. Лі [...] // Кіно-газета. – 1931. – №30 – 31 – 32. – С. 2.
67. Кобелецький Ю. Методрозробленням – більшовицьку якість / Ю. Кобелецький // Кіно-газета. – 1932. – №3 (105). – С. 2.

References

1. Кіно-газета (1928), “Khronika (rubrika)”, №1, S. 4.
2. Кіно-газета (1928), Nashi kul'turfil'mi (rubrika), №2, S. 1.
3. Кіно-газета (1928), “Po toy bik kordonu (rubrika)”, №2, S. 1.
4. S. Dr. (1928) “Kul'tur – fil'm v Ameritsi”, *Kino-gazeta*, №2, S. 1.

5. Kíno-gazeta (1928), “Balkani na yekraní”, №2, S. 1.
6. Kíno-gazeta (1928), “359 kul'turfil'mív za pívroku”, №2, S. 1.
7. Kíno-gazeta (1928), “Uspíkhi kul'turfil'mu v Nímechchiní”, №3, S. 1.
8. Kíno-gazeta (1928), “Oriêntovaniy tematichtniy plan kul'turfil'mív VUFKU”, №3, S. 4.
9. Non (1928), “Naukove kíno v Kiívi”, *Kíno-gazeta*, №2, S. 2.
10. Kíno-gazeta (1929), “Do novoí roboti”, №1 (7), S. 2.
11. Kíno-gazeta (1929), “Virobnichiy plan kul'tur fil'mív VUFKU”, №2 (8), S. 1.
12. Kíno-gazeta (1929), “Proêkt tematichnogo plyanu kul'turfil'mív”, № 14 (20)– 15 (21), S. 2.
13. Zatvornits'kiy Glíb (1929), “Fakt – fil'm”, *Kíno-gazeta*, №14 (20) – 15 (21), S. 3.
14. Dragomanív S. (1929), “Poshiriti kul'tur – fil'movu robotu”, *Kíno-gazeta* 1929. – S. 1.
15. Kíno-gazeta (1929), “Reabílituymo kul'tur fil'm”, № 14 (20) – 15 (21), S. 1.
16. Kíno – gazeta (1929), “Naukove kíno”, №2 (8), S. 2.
17. Nala (1929), “Pro kíno – khroníku”, *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 5.
18. Frenkel' L. (1929), “Za kul'turu kul'tur – fil'm”, *Kíno-gazeta*, №3 (9), S. 3.
19. Kíno-gazeta (1929), Osnovní zasadi plyanu kul'tur fil'mív na 1929 – 30r. , №14 (20) – 15 (21), S. 2.
20. Kíno-gazeta (1929), “Reabílituymo kul'tur fil'm”, № 14 (20) – 15 (21), S. 5.
21. Kore ... M.M. (1929), “Za zdorovu kíno lektsíyu” , *Kíno-gazeta*, №3 (9), S. 2.
22. Bor – s'kiy Ol. (1929) “Ukraíns'kí kul'turfil'mi”, *Kíno-gazeta*, №5 (11), S. 2.
23. Sol – r TS. (1929) “Damo seloví kul'turfil'm”, *Kíno-gazeta*, №14 (20) – 15 (21), S. 4.
24. Kíno-gazeta (1929), Shcho nam skazali pro kul'tur fil'm , №14 (20) – 15 (21), S. 4.
25. Kíno-gazeta (1929), “Osnovní zasadi plyanu kul'tur fil'mív na 1929 – 30r., №14 (20) – 15 (21), S. 2.
26. Kíno-gazeta (1929), Noviy teatr kul'tur fil'mív, №14 (20) – 15 (21), S. 4.

27. Kíno-gazeta (1929), "Kul'turfíl'm – aktivniy chinnik v yepokhu kul'turnói revolyutsíi" (frazá – oriéntir), №14 (20) – 15 (21), S. 3.
28. Kíno-gazeta (1929), “"Navchímos' demonstruvati kul'turfíl'mi!» (Frazá – oriéntir)”, №14 (20) – 15 (21), S. 4.
29. Kíno-gazeta (1929), “Nauka y tekhníka v masi cherez kíno! (Frazá – oriéntir)”, №14 (20) – 15 (21)., S. 5.
30. Kíno-gazeta (1929), “Shcho nam skazali pro kul'tur fil'm”, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
31. Kíno-gazeta (1929), “Na virobnitství kul'tur – fil'mív (rubrika)”, №14 (20) – 15 (21), S. 5.
32. Kíno-gazeta (1929), “Kul'turfíl'm na yekrani”, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
33. Trashchenko Timofiy (1929) , “Ne zabuvayut' í nas”, *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
34. Podol's'kiy (1929), “Rík pratsí z kul'tur fil'mom”, *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
35. Kobilyans'kiy YA. (1929) “Kul'turfíl'm u klyubí”, *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
36. "Selyani pro" Basarabs'ku komunu" // *Kíno-gazeta*. – 1929. – № 14 (20) – 15 (21). – S. 4.
37. Podol's'kiy (1929) “Rík pratsí z kul'tur fil'mom”, *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
38. Kobilyans'kiy YA. (1929) “Kul'turfíl'm u klyubí” , *Kíno-gazeta*, № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
39. Kíno-gazeta (1929), "Selyani pro" Basarabs'ku komunu " , № 14 (20) – 15 (21), S. 4.
40. Kíno-gazeta (1929) “U VUFKU (rubrika)”, №6 (12), S. 1.
41. Kíno-gazeta (1929), “Postava novikh kul'tur fil'mív VUFKU”// *Kíno-gazeta*, №6 (12). S. 1.
42. Kíno-gazeta (1930), “Zvernuli uvagu” (Na zasídanní kíno – radi ORPS) (Kiïv), №7 (37), S. 3.

- 43.O.M. (1930), “Pro "paserbív" kínematografíi”, *Kíno-gazeta*, № 5 (35), S. 2.
- 44.S. (1930), “Gal'muyut' prosuvannya kul'turfil'mív” , *Kíno-gazeta*, №16 (46), S. 5.
45. *Kíno-gazeta* (1930), “Dotsíl'níshe vikoristovuyte neígroví fil'mi v sistemí zasobív kul'turnoí revolyutsíi! (Oríêntir – fraza)”, №12 (42), S. 3.
46. *Kíno-gazeta* (1930), “Kínovirobnichniki, prokatniki, klyubní y síl's'kí polítosvít robítniki, vikoristovuyuchi kínoyekrani yak zasíb kul'troboti, shche y dosí zakhoplyuyut'sya ígrovimi fil'mami, nedootsínyuyuchi takiy vazhliivy chinnik, yak kul'tur fil'm (vislovlyuvannya)”, №12 (42), S. 3.
47. *Kíno-gazeta* (1930), “Karikatura”, №12 (42), S. 3.
- 48.Ulas Ursula (1930), “Chuzhe smachníshe ...”, *Kíno-gazeta*, №12 (42), S. 4.
- 49.Rozenbaum (1930), “Ne zabud'te”, *Kíno-gazeta*, №12 (42), S. 4
50. *Kíno-gazeta* (1930), “Libreta do kul'tur fil'mív”, №16 (46), S. 5.
51. *Kíno-gazeta* (1930), “Organízuyte virobnitstvo neígrovikh fil'mív (Na obgovorenniya)”, №12 (42), S. 3.
52. *Kíno-gazeta* (1930), “Radyans'kí kul'turfil'mi za kordonom”, №23 (53), S. 4.
53. *Kíno-gazeta* (1931), “Navchal'no – ínstruktivní fil'mi nayvazhlisha dílyanka proletars'kogo kíno frontu. Mobílízuymo gromads'ku dumku navkolo utvorenniya yekrannikh provídnikív nauki í tekhníki "(slova Matvíêvs'kogo) (oríêntir – fraza)”, № 22 – 23, S. 3.
54. *Kíno-gazeta* (1931), “Kíno na sluzhbí u tekhnísi – velika rích (gaslo – fraza)”, № 22 – 23, S. 3.
55. *Kíno-gazeta* (1931), “Nedootsínyuvannya rolí Ínstruktivno – navchal'nogo fil'mu nema místsy na radyans'komu kíno – virobnitství (gaslo – fraza)”, № 22 – 23, S. 3.
56. *Kíno-gazeta* (1931), “Na poryadku dennomu – utvorenniya metodologíi pobudovi navchal'no – ínstruktivnogo fil'mu (gaslo – fraza)”, № 22 – 23, S. 3.
57. *Kíno-gazeta* (1931), “Otochiti virobnitstvo naukovo – doslídnyts'kikh fil'mív dílovoyu dopomogoyu naukovo – doslídnyts'kikh zakladív”, № 22 – 23, S. 3.

58. Kíno-gazeta (1931), “Tematichniy plyan Ínstruk. – navch. fíl'mív – plyan rozvitku narodn'ogo gospodarstva”, № 22 – 23, S. 3.
59. Kíno-gazeta (1931), “Víd nol'ovoí grupi trudshkoli do akademíí vsí za opanuvannya tekhníki”, № 22 – 23, S. 3.
60. Kíno-gazeta (1931), “Peretvoriti kíno na bíl'shovits'kogo agítpropa”, № 22 – 23, S. 3.
61. Kíno-gazeta (1931), “Na dennomu – poryadku utvorenniya metodologíí pobudovi navchal'no – ínstruktivnogo fíl'mu”, № 22 – 23, S. 3.
62. Kíno-gazeta (1931), “Utvoreno Trest "Tekhfil'm"”, №28 – 29, S. 1.
63. Kíno-gazeta (1931), “Konferentsíya z pitan' naukovogo ta uchbovogo fíl'mu”, №28 – 29, S. 1.
64. Kíno-gazeta (1931), “Kíno – khroníka vede pered”, №9., Persha dekada kvítnya., S. 1.
65. Kíno-gazeta (1931), “Za bíl'shovits'ku partíyníst' v naukovomu ta tekhníchnomu fíl'mí ”, №26 – 27, S. 2.
66. Lí [...] L. (1931), “Robotu z polít – osvítínimi í naukovimi fíl'mami na vishchiy stupín”, *Kíno-gazeta*, №30 – 31 – 32, S. 2.
67. Kobelets'kiy YU. (1932), “Metodrozroblennyam – bíl'shovits'ku yakíst”, *Kíno-gazeta*, №3 (105), S. 2.

Холод Анна Ярославовна,
кандидат филологических наук
МЕДИАДИСКУРС ОСВЕЩЕНИЯ ТЕМЫ КУЛЬТУРФИЛЬМОВ
В “КИНО-ГАЗЕТЕ” (1928–1932 pp.)

Аннотация

Цель статьи – выяснить специфику медиадискурса освещения темы культурфильмов в “Кино-газете” (1928–1932 гг.).

Для её достижения использован описательный, сравнительный *методы*, анализ журналистского текста.

В результате исследования был сделан вывод о том, что в “Кино-газете” за 1928 год тема культурфильмов была репрезентирована небольшими по объёму информационными материалами, которые в основном оформлены в рубрики и выполняют функцию фиксации результатов кинопроизводственного процесса

по отношению к вышеупомянутой медиапродукции. В информационных материалах за 1929 год, жанровый диапазон которых расширился, впервые затронута проблема теоретических аспектов такого кинематографического явления, как культурфильм, а также очерчены проблемы, связанные с созданием и продвижением культурфильмов, и предложены варианты их решения. Информационным материалам, посвященным культурфильмам («Кино-газета» за 1930 год), характерна тенденции негативного критического освещения проблемы промоции вышеупомянутой медиапродукции. В «Кино-газете» за 1931 год доминантной является тема учебно-инструктивных фильмов. В информационном материале, посвященном культурфильму («Кино-газета» за 1932 год), внимание уделено специфике методической разработке демонстрации культурфильмов.

Ключевые слова: культурфильм, «Кино-газета», фразы-ориентиры.

Kholod Anna Yaroslavovna,
Doctor of Philosophy (PhD), Docent

**MEDIA DISCOURSE COVERAGE KULTUREFILM
IN «CINEMA-NEWSPAPER» (1928–1932)**

Annotation

The article aims – to find out the specifics of mediadiscourse coverage of the topic of culturefilms (1928–1932).

To achieve it used descriptive, comparative *methods* of journalistic text analysis.

The study conclusion was made that «Cinema-newspaper» for the 1928 theme of the culturefilms was to represent small for the volume of information materials, which are mainly decorated with columns and carry the movie results fixation feature of the production process in relation to the above – mentioned media production. The information materials for the year 1929, which expanded the range of genres, the first affected by the problem of the theoretical aspects of the cinematic phenomenon of culturefilms, as well as outlined the problems associated with the creation and promotion of culturefilms, and variants of their solutions. Information materials on culturefilms («Cinema-newspaper» of 1930), is characterized by a negative trend of critical coverage of the above – mentioned problems of promotion of mediaproducts. The «Cinema-newspaper» for 1931 is a dominant theme of educational instructional films. The information material on the culturefilms («Cinema-newspaper» for 1932), attention is paid to the specifics of the development of methodological demonstration of culturefilms.

Key words: culturefilm, «Cinema-newspaper», phrase-landmarks.